

Hongkong i Chiny

JEDEN KRAJ - DWA SYSTEMY.
PERSPEKTYWY DLA BIZNESU.

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH

Analiza

11/2017

www.csm.org.pl

**dr Małgorzata Bonikowska,
dr Bruno Surdel**

Dr Małgorzata Bonikowska

Prezes Centrum Stosunków
Międzynarodowych, europeista.
Specjalizuje się w problematyce
Unii Europejskiej oraz relacji
Europa- Azja i UE-ASEAN.

Dr Bruno Surdel

Współpracownik CSM, politolog i
historyk, doktor nauk
humanistycznych. Zajmuje się
krajami Azji Wschodniej oraz
Bliskim Wschodem.

Kiedy w 1997 roku Wielka Brytania po ponad stu latach oddawała Chinom Hongkong, wyrażano wiele obaw o losy takiej wolnorynkowej enklawy w komunistycznym państwie. Dziś, z perspektywy dwóch dekad widać, że miasto próbuje się wpisać w nową rzeczywistość poprzez wykorzystanie przewag konkurencyjnych, stwarzanych przez zachowanie odrębności podatkowej, finansowej i prawnej. W obsłudze międzynarodowego biznesu pomaga także dwujęzyczność mieszkańców wyspy (chiński, angielski), zachodnie standardy i wieloletnie doświadczenie. Jednak z upływem lat chińskie miasta kontynentu coraz bardziej zaczynają przypominać Hongkong... Kluczem do dalszego rozwoju regionu będzie więc specjalizacja i wyjątkowo wysoka jakość usług.

HONGKONG I CHINY

JEDEN KRAJ - DWA SYSTEMY. PERSPEKTYWY DLA BIZNESU.

| dr Małgorzata Bonikowska, dr Bruno Surdel

2

7,5 milionowy Hongkong jest uważany za jeden z najważniejszych hubów biznesowych Azji oraz światowe centrum finansowe. To również swobodny port, nie pobierający żadnych opłat celnych. Strategiczne położenie i ponad stuletnie więzi z Zachodem uczyniły z tej małej wyspy enklawę zachodnich interesów w Chinach i całej Azji. Minimalizacja barier dla swobodnego handlu, sprawne instytucje finansowe, uczciwa administracja i skuteczna kontrola procesów biznesowych przyniosły Hongkongowi bogactwo (PKB na mieszkańca to 41 tys. USD), światową renomę i wysokie uznanie organizacji międzynarodowych.

Jeden kraj - dwa systemy

Od 20 lat Hongkong jest częścią Chińskiej Republiki Ludowej, ale zachowuje (podobnie jak Macao) odrębność w ramach dewizy „jeden kraj, dwa systemy”, która ma obowiązywać przez 50 lat od wygaśnięcia traktatu brytyjsko-chińskiego. Dawna kolonia ma status specjalnego regionu administracyjnego (SAR) Chin, z odmiennym systemem prawnym i sądowym oraz pełną autonomią gospodarczą. Konstytucja Hongkongu określa relacje pomiędzy rządem centralnym w Pekinie a rządem regionu oraz sposób zarządzania SAR. Władza wykonawcza, ustawodawcza i sądowicza na tym terytorium należy do regionu. Rząd

w Pekinie odpowiada za obronę i sprawy zagraniczne, rząd lokalny za całą resztę.

Hongkong jest zarządzany trochę jak firma – kieruje nim Dyrektor Wykonawczy (*Chief Executive*), będący odpowiednikiem stanowego premiera. Jest on wybierany przez Komitet Wyborczy, składający się z 1194 uprawnionych osób: 70 członków władzy ustawodawczej (Rada Legislacyjna), niektórych polityków lokalnych, grupy biznesowe, związki zawodowe, gwiazdy muzyki, duchownych i wykładowców akademickich. Od 1 lipca 2017 roku funkcję tę pełni pani Carrie Lam.

Carrie Lam na Konferencji prasowej 11.10.2017, Tamar (Hong Kong)

HONGKONG I CHINY

JEDEN KRAJ - DWA SYSTEMY. PERSPEKTYWY DLA BIZNESU.

| dr Małgorzata Bonikowska, dr Bruno Surdel

3

Dyrektor powołuje członków Rady Wykonawczej (odpowiednika zarządu), wspierającej ją w zarządzaniu regionem. Jednocześnie, Rada Legislacyjna (odpowiednik parlamentu) opracowuje i uchwała ustawy, zatwierdza i kontroluje budżet oraz monitoruje pracę administracji.¹

Gospodarka

Hongkong można przyrównać do Luksemburga – jest niewielki terytorialnie, nie ma przemysłu ani żadnych bogactw naturalnych, musi importować surowce, paliwo i żywność. Dlatego postawił na usługi. Kiedyś reprezentował zachodnie interesy w Chinach, dziś działa także w odwrotną stronę, umożliwiając chińskiemu kapitałowi penetrację rynków zachodnich. Głównym rynkiem eksportowym Hongkongu są Chiny (54%), a następnie UE (9%) i USA (9%).² Wzrost gospodarczy regionu jest mniej więcej dwukrotnie niższy niż w Chinach (w 2016 wyniósł 2 proc., a w 2017 dojdzie do 3,9 proc.), wydatki inwestycyjne

wzrosły w 2017 o 3,7% po niewielkim spadku w roku poprzednim.³

Sukces regionu można przypisać konsekwentnej polityce sprzyjania wolnemu handlowi, wprowadzeniu prostego systemu podatkowego o niskich stawkach oraz rozbudowanej sieci firm doradczych w zakresie prawa i finansów. Tutejszy sektor bankowy jest postrzegany jako jeden z najlepszych na świecie. Giełda w Hongkongu jest większa niż giełda w Szanghaju, a notowane na niej firmy zyskują nie tylko kapitał, ale i dodatkową wiarygodność. Liczy się także brak ograniczeń dla inwestycji przychodzących i wychodzących oraz prawo własności i doskonale rozwinięta infrastruktura transportowa. Oprócz usług finansowych i obsługi handlu międzynarodowego, Hongkong specjalizuje się w logistyce i turystyce. W 2016 roku Specjalny Region Administracyjny odwiedziło 56,7 milionów osób, z czego 76% to osoby przybywające z Chin kontynentalnych.⁴

¹ Taxation and Investment in Hong Kong 2015, Deloitte

² <http://hong-kong-economy-research.hktdc.com/business-news/article/Hong-Kong-Industry-Profiles/Import-and-Export-Trade-Industry-in-Hong-Kong/hkip/en/1/1X000000/1X006NJK.htm>

³ <http://hong-kong-economy-research.hktdc.com/business-news/article/Market-Environment/Economic-and-Trade-Information-on-Hong-Kong/etihk/en/1/1X48LWJT/1X09OVUL.htm>

⁴ <http://hong-kong-economy-research.hktdc.com/business-news/article/Market-Environment/Economic-and-Trade-Information-on-Hong-Kong/etihk/en/1/1X48LWJT/1X09OVUL.htm>

HONGKONG I CHINY

JEDEN KRAJ - DWA SYSTEMY. PERSPEKTYWY DLA BIZNESU.

| dr Małgorzata Bonikowska, dr Bruno Surdel

4

Hongkong jest samodzielnym członkiem Światowej Organizacji Handlu (WTO) oraz Współpracy Gospodarczej Azji i Pacyfiku (APEC). Uczestniczy w handlu międzynarodowym i wydaje niezależne świadectwa pochodzenia towarów.⁵ Utrzymuje własne procedury celne i prawo do prowadzenia międzynarodowych stosunków handlowych. Region znajduje się w pierwszej piątce liderów rankingu Banku Światowego pod względem łatwości prowadzenia działalności gospodarczej. Jest także na wysokim 20-tym miejscu w dostępności do kredytów oraz na 42 miejscu w przystępności przepisów handlu transgranicznego.⁶

Hongkong to także największe centrum offshore w Renminbi ('yuan'), ważne miejsce dla IPO (*initial public offering*) chińskich spółek. Warto też zaznaczyć, że HK połączył swój rynek akcji z dwiema chińskimi giełdami na kontynencie: w Szanghaju i Shenzhen. Międzynarodowy kapitał za pośrednictwem giełdy w Hongkongu uzyskał dostęp do szybko rozwijających się chińskich spółek reprezentowanych na giełdzie w Szanghaju, a chiński kapitał

uzyskał dostęp do stabilnie rozwijającego się rynku akcji korporacji międzynarodowych reprezentowanych na giełdzie w Hongkongu za pośrednictwem giełdy w Szanghaju.⁷

CEPA

W 2003 roku Hongkong zawarł „bliższe porozumienie o partnerstwie gospodarczym” (CEPA) z Chinami kontynentalnymi. Jego celem jest ułatwienie dostępu producentów i usługodawców z regionu do rynku chińskiego. Pekin zobowiązał się do uproszczenia procedur i wzmocnienia współpracy w zakresie odprawy celnej, kwarantanny i kontroli, zapewnienia jakości i bezpieczeństwa żywności oraz ułatwień inwestycyjnych.⁸ Odtąd towary produkowane w Hongkongu (obowiązuje reguła pochodzenia) są przewożone na kontynent z zerowymi cłami importowymi.⁹ Spółki zagraniczne mogą korzystać z ułatwień i przywilejów wynikających z CEPA dla firm z Hongkongu, jeśli mają tam partnera -

⁷ Taxation and Investment in Hong Kong 2015, Deloitte

⁸ Taxation and Investment in Hong Kong 2015, Deloitte

⁹ Nie dotyczy to np. importu pewnych wyrobów chemicznych i niektórych rodzajów sprzętu medycznego. Vide: https://www.tid.gov.hk/english/cepa/cepa_overview.html

⁵ Taxation and Investment in Hong Kong 2015, Deloitte

⁶ *Doing Business 2017: Equal Opportunity for All*. World Bank, Washington DC, 2017. W rankingu jest notowanych 190 państw.

HONGKONG I CHINY

JEDEN KRAJ - DWA SYSTEMY. PERSPEKTYWY DLA BIZNESU.

| dr Małgorzata Bonikowska, dr Bruno Surdel

5

producenta bądź usługodawcę posiadającego certyfikat CEPA.¹⁰ Wspomniane usługi obejmują np. budownictwo, usługi inżynierskie, architektoniczne, finansowe i prawne.¹¹

CEPA jest jednym z powodów, dla którego Hongkong obsługuje poważną część handlu zagranicznego Chin kontynentalnych. W 2016 roku było to około 13% eksportu o wartości 267 mld USD oraz 16% importu na kwotę 247 mld USD. Jednocześnie 60% re-eksportu z Hongkongu pochodziło z Chin.¹² Wśród najważniejszych towarów tej wymiany znajdują się maszyny, sprzęt elektroniczny i medyczny oraz metale szlachetne.¹³ Wykorzystanie potencjału CEPA wymaga jednak dłuższej działalności gospodarczej w Hongkongu - średnio jest to ok. 3-5 lat.¹⁴

¹⁰ Taxation and Investment in Hongkong 2015, Deloitte

¹¹ https://www.tid.gov.hk/english/cepa/legaltext/files/sa27-11-2015_annex1_e.pdf

¹² <http://hong-kong-economy-research.hktdc.com/business-news/article/Hong-Kong-Industry-Profiles-Import-and-Export-Trade-Industry-in-Hong-Kong/hkip/en/1/1X000000/1X006NJK.htm>

¹³ <http://www.worldstopexports.com/hong-kongs-top-10-exports/>

¹⁴ <https://2016.export.gov/hongkong/doingbusinessinhongkong/>

Common Law

Jednym z najważniejszych atutów Hongkongu jest system prawny, inny niż w Chinach kontynentalnych, oparty na brytyjskim *common law*, gwarantującym nie tylko klasyczne prawo własności, ale i ochronę własności intelektualnej (*intellectual property*). Rząd odpowiada za formułowanie własnej polityki w tym zakresie i egzekwowanie tych praw. Jest też stroną głównych konwencji dotyczących tej części prawa, w tym umów dotyczących własności intelektualnej WTO.¹⁵ Z tego powodu Hongkong stał się regionalnym centrum operacji związanych handlem prawami autorskimi, licencjonowaniem i franchisingiem, usługami projektowymi i transferem technologii.

Z funkcjonowania *common law* wynika także możliwość dochodzenia przez firmy krajowe i zagraniczne swoich praw przed sądem. W Chinach to niezwykle trudne bądź zgoła niemożliwe. Hongkong wprowadził szereg dobrych praktyk w swoim systemie wymiaru sprawiedliwości zarówno pod względem struktury sądów, jak i postępowania sądowego, zarządzania sprawami, automatyzacji oraz alternatywnych metod rozwiązywania sporów. Od czasu utworze-

¹⁵ Taxation and Investment in Hongkong 2015, Deloitte

HONGKONG I CHINY

JEDEN KRAJ - DWA SYSTEMY. PERSPEKTYWY DLA BIZNESU.

| dr Małgorzata Bonikowska, dr Bruno Surdel

6

nia Międzynarodowego Centrum Arbitrażu w 1985 roku, stał się także jednym z największych centrów arbitrażowych na świecie.¹⁶ Nowa administracja regionu jako jeden ze swoich celów postawiła aktywną promocję tej właśnie roli.¹⁷ Zapowiadane przez Carrie Lam reformy w systemie wymiaru sprawiedliwości mają pomóc jeszcze zwiększyć skuteczność i efektywność kosztową rozstrzygnięcia sporów handlowych. Globalnie, Hongkong znajduje się na 21 miejscu na 190 krajów w rankingu Banku Światowego pod względem łatwości egzekwowania umów. Średnio, zajmuje to 360 dni i kosztuje 21,2% wartości roszczenia.¹⁸

Inwestycje zagraniczne i podatki

Ponad 70% zagranicznych inwestycji dociera do Chin z Hongkongu. Dla biznesu jest on wciąż najpopularniejszą platformą inwestowania w Państwie Środka a także najbardziej opłacalną (nie ma podatku od dywi-

dend u źródła ani podatku dochodowego od zysków kapitałowych ani VAT-u). Podatek dochodowy od osób prawnych to zaledwie 16,5%, przy czym opodatkowane są tylko dochody osiągnięte w Hongkongu. Nie ma przy tym rozróżnienia między rezydentami i nierezydentami. Firmy mające wyłącznie zagraniczne źródła zysku mogą stosować zwolnienie z podatku dochodowego, otrzymując tzw. status offshore przy składaniu raportów rocznych. Globalnie, region znajduje się na 3 miejscu w rankingu Banku Światowego 190 gospodarek co do łatwości płacenia podatków.¹⁹

Nowa szefowa administracji Hongkongu, Carrie Lam, ma w swoim planie rozwoju SAR zmniejszenie obciążeń fiskalnych dla korporacji. Chce także wprowadzić zachęty dla firm zajmujących się rozwojem naukowym i technologicznym oraz zwiększyć środki na badania i rozwój zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym. W roku 2022 mają wynosić 45 mld USD czyli 1,5% PKB regionu. Innowacje mają stać się nową sferą wzrostu gospodarczego miasta, także dzięki intensyfikacji współpracy z Chinami kontynentalnymi w tym zakresie, a obie strony stawiają przede wszystkim na

¹⁶ Doing Business in Hongkong, HSBC & PWC 2012

¹⁷ <http://hong-kong-economy-research.hktdc.com/business-news/article/Market-Environment/Economic-and-Trade-Information-on-Hong-Kong/eti/k/en/1/1X48LWJT/1X09OVUL.htm>

¹⁸ World Bank. 2017. Doing Business 2017: Equal Opportunity for All. Washington, DC: World Bank.

¹⁹ World Bank. 2017. Doing Business 2017: Equal Opportunity for All. Washington, DC: World Bank

HONGKONG I CHINY

JEDEN KRAJ - DWA SYSTEMY. PERSPEKTYWY DLA BIZNESU.

| dr Małgorzata Bonikowska, dr Bruno Surdel

7

inwestycje oparte na wiedzy (*knowledge based investments*). Park Innowacji i Technologii w Hongkongu i Shenzhen będzie największą platformą tego typu w całym kraju.

Hongkong nie nakłada prawie żadnych ograniczeń na inwestycje zagraniczne; cudzoziemcy mogą inwestować w dowolne firmy. Nie istnieje procedura zatwierdzania inwestycji skierowana specjalnie do inwestorów zagranicznych. Wszystkie przedsiębiorstwa jednak muszą przestrzegać wymogów rejestracyjnych.²⁰

Chiny kontynentalne nadal odgrywają ważną rolę w zewnętrznych inwestycjach bezpośrednich w Hongkongu, zarówno jako źródło, jak i miejsce docelowe. Firmy chińskie mają dzięki temu szeroki dostęp do rynków globalnych.

Hongkong nie oferuje ukierunkowanych programów motywacyjnych inwestorom ani spółkom zagranicznym. Jednak brak ceł i większości podatków, dobra infrastruktura, brak ingerencji rządu i łatwy dostęp do kapitału sprawiają, że region jest atrakcyjny inwestycyjnie, a przez to konkurencyjny w stosunku do innych krajów w regionie.

Prostota procedur dotyczących inwestowania, rozszerzania i zakładania lokalnej firmy jest główną czynnikami przyciągającym inwestycje zagraniczne do Hongkongu.²¹ Ich wysoki poziom odzwierciedla znaczenie regionu jako hubu, centrum biznesowego i finansowego kontynentu.

Zgodnie z polityką wolnego rynku, Hongkong nie nakłada kontroli na walutę i nie ma ograniczeń kapitałowych w inwestycjach zagranicznych, tj. nie istnieją żadne ograniczenia dotyczące wjazdu lub repatriacji kapitału lub konwersji i przeniesienia zysków oraz dywidend pochodzących z inwestycji bezpośrednich. Inwestorzy przenoszą swój kapitał do Hongkongu przez otwarty rynek walutowy i przekazują go w ten sam sposób.

Zakładanie firmy

Zagraniczni inwestorzy w Hongkongu mogą korzystać ze wszystkich dostępnych form prowadzenia działalności gospodarczej bez konieczności uzyskania zgody rządu. Najczęściej wybieranymi formami są spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i oddziały zagranicznych spółek. Wszystkie firmy prowadzące działalność w Hongkon-

²⁰ Taxation and Investment in Hong Kong 2015, Deloitte

²¹ Taxation and Investment in Hong Kong 2015, Deloitte

HONGKONG I CHINY

JEDEN KRAJ - DWA SYSTEMY. PERSPEKTYWY DLA BIZNESU.

| dr Małgorzata Bonikowska, dr Bruno Surdel

8

gu, niezależnie od tego, czy zostały założone w Hongkongu czy nie, muszą uzyskać certyfikat rejestracji biznesowej w Hongkongu w ciągu jednego miesiąca od rozpoczęcia działalności. Dodatkowe licencje lub zgody są wymagane w przypadku niektórych rodzajów spółek, takich jak banki lub autoryzowane instytucje, firmy ubezpieczeniowe i dystrybutorzy papierów wartościowych.²²

Wnioskodawca, który prześle formularz rejestracyjny dla lokalnej firmy lub formularz wniosku o rejestrację firmy spoza Hongkongu w Rejestrze Spółek, jednocześnie składa wniosek o rejestrację działalności gospodarczej. Firmy muszą zatem złożyć tylko jeden wniosek o rejestrację firmy i działalności. Dzięki wdrożeniu "e-Rejestru" w 2011 roku wnioskodawcy mogą teraz zakończyć proces rejestracji firmy i rejestracji działalności gospodarczej, składając elektroniczne wnioski online do Rejestru Spółek (www.eregistry.gov.hk). W prostych przypadkach umożliwia to zarejestrowanym użytkownikom zakończenie odpowiednich procedur i pobranie elektronicznego certyfikatu założycielskiego i certyfikatu rejestracji biznesowej w ciągu jednego dnia.

Według danych raportu Banku Światowego „Doing Business 2017”, rozpoczęcie działalności gospodarczej w Hongkongu wymaga dwóch procedur, trwa 1,5 dnia i kosztuje 0,6% dochodu na mieszkańca. Globalnie, region znajduje się na 3 miejscu w rankingu 190 gospodarek pod względem łatwości założenia firmy. Poważnym obciążeniem są jednak ceny nieruchomości, które wzrosły w ostatnich latach o 400%. Sama rejestracja nieruchomości wymaga 5 procedur, zajmuje 27,5 dnia i kosztuje 7,7% wartości nieruchomości. Hongkong znajduje się na 61 miejscu w rankingu 190 gospodarek pod względem łatwości rejestracji nieruchomości.²³

Perspektywy

Hongkong, podobnie jak i same Chiny kontynentalne to rynki trudne dla cudzoziemców. Z punktu widzenia polskich przedsiębiorstw szukających nowych partnerów i rynków w Azji, Hongkong jest atrakcyjny, bo daje poczucie większego bezpieczeństwa. Kontrakty realizuje się w oparciu o umowy, a zobowiązania są egzekwowlalne prawnie. Obsługę transakcji

²² Taxation and Investment in Hong Kong 2015, Deloitte

²³ World Bank. 2017. Doing Business 2017: Equal Opportunity for All. Washington, DC: World Bank

HONGKONG I CHINY

JEDEN KRAJ - DWA SYSTEMY. PERSPEKTYWY DLA BIZNESU.

| dr Małgorzata Bonikowska, dr Bruno Surdel

9

zapewniają niewielkie lokalne firmy, w większości zatrudniające mniej niż 10 osób.²⁴

Stosunkowo najlepsze szanse ma eksport żywności, szczególnie produktów organicznych. Procentuje doświadczenie w eksporcie do Europy Zachodniej, zwłaszcza do Niemiec, bo jest dla Chińczyków gwarancją jakości towaru, porównywalną z dewizą „*Made in Germany*”. Spore szanse mają także firmy produkujące sprzęt medyczny, kosmetyki organiczne i oprogramowanie komputerowe oraz usługodawcy w sektorze medycznym, informatyce i logistyce. Dostawcy z Hongkongu mogą zakładać w Chinach spółki na zasadzie pełnej własności w celu świadczenia usług wdrażania oprogramowania i przetwarzania danych. Największe jednak perspektywy mają nowe technologie.

Najbliższe 30 lat

W roku 2047 skończy się pięćdziesięcioletnia klauzula nakazująca utrzymywanie w Hongkongu odrębnego systemu. Chiny będą wtedy z pewnością zajmować na

świecie jedną z czołowych pozycji. Przez najbliższe 30 lat region może dalej odgrywać ważną rolę w ich internacjonalizacji, wspierając przepływ kapitału i utrwalanie międzynarodowych standardów biznesowych. Uczestniczy aktywnie w chińskich projektach globalnych, na czele z inicjatywą Jednego Pasa i Szlaku (*Belt & Road*). Od 2017 roku jest także członkiem Azjatyckiego Banku Inwestycji Infrastrukturalnych (AIIB).

We wrześniu w Hongkongu odbył się II szczyt Jednego Pasa i Szlaku pod hasłem „*From Vision to Action*”. Wzięło w nim udział ponad 3000 delegatów z 50 krajów, m.in. Justyna Skrzydło, wiceminister Infrastruktury i budownictwa RP. Takie spotkania mają zapewnić lepszą koordynację polityki inwestycyjnej, łagodzić ograniczenia, usuwać bariery oraz promować współpracę krajów uczestniczących w chińskiej inicjatywie.²⁵ Hongkong pozycjonuje się jako ważne ogniwo Jedwabnego Szlaku. Duże nadzieje pokłada również w innym długofalowym projekcie rządu chińskiego, zwanym „*Greater Bay Area*”. Ma on połączyć dziewięć kantońskich metropolii, m.in. Guangdong-Shenzhen-Zhongshan oraz

²⁴<http://hong-kong-economy-research.hktdc.com/business-news/article/Hong-Kong-Industry-Profiles/Import-and-Export-Trade-Industry-in-Hong-Kong/hkip/en/1/1X000000/1X006NJK.htm>

²⁵<http://mediaroom.hktdc.com/en/pressrelease/detail/19603/Second%20Belt%20and%20Road%20Summit%20Held%20in%20Hong%20Kong>

HONGKONG I CHINY

JEDEN KRAJ - DWA SYSTEMY. PERSPEKTYWY DLA BIZNESU.

| dr Małgorzata Bonikowska, dr Bruno Surdel

10

Hongkong i Macao w jeden zintegrowany hub gospodarczy i biznesowy.²⁶ Środkiem do osiągnięcia tego celu ma być swobodny przepływ ludzi, logistyki, kapitału oraz informacji, co stanowi poważne wyzwanie, zważywszy, że wspomniane metropolie co prawda stanowią część „jednych Chin”, ale zarazem należą do dwóch systemów i trzech obszarów celnych²⁷

Hongkong pozostaje bramą do Państwa Środka. Jednak rosnące koszty nieruchomości i prowadzenia biznesu a z drugiej strony ogromna konkurencja z kontynentu (nawet w zakresie usług finansowych) powodują, że atrakcyjność regionu się zmniejsza. W perspektywie jest nieunikniona stopniowa integracja dawnej brytyjskiej kolonii z resztą Chin.

Wykorzystane źródła:

- World Bank. 2017. Doing Business 2017: Equal Opportunity for All. Washington, DC: World Bank
- Doing Business in Hongkong, HSBC & PWC 2012
- Taxation and Investment in Hongkong 2015, Deloitte
- Materiały Hong Kong Economic and Trade Office, Berlin

²⁶ <http://www.scmp.com/topics/greater-bay-area>

²⁷ <http://www.scmp.com/news/hong-kong/economy/article/2120532/innovation-needed-capitalise-greater-bay-area-hong-kong>

CSM jest niezależnym, pozarządowym ośrodkiem analitycznym zajmującym się polską polityką zagraniczną i najważniejszymi problemami polityki międzynarodowej. Fundacja została zarejestrowana w 1996 r. CSM prowadzi działalność badawczą i edukacyjną, wydaje publikacje, organizuje konferencje i spotkania, uczestniczy w międzynarodowych projektach we współpracy z podobnymi instytucjami w wielu krajach. Tworzy forum debaty i wymiany idei w sprawach polityki zagranicznej, relacji między państwami oraz wyzwań globalnego świata. Działalność CSM jest adresowana przede wszystkim do samorządowców i przedsiębiorców, a także administracji centralnej, polityków, dyplomatów, politologów i mediów. Od 2009 r. CSM jest uznawany za jeden z najlepszych think tanków Europy Środkowo-Wschodniej w badaniu „The Leading Public Policy Research Organizations In The World” przeprowadzanym przez Uniwersytet Pensylwanii.

Centrum Stosunków Międzynarodowych ul. Mińska 25, 03-808 Warszawa t: +48 22 646 52 67

 www.twitter.com/CIR_CSM

 www.facebook.com/CIR.CSM

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH